

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ЛЬВІВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Циклова комісія клінічних дисциплін–терапевтичних

ЗАТВЕРДЖУЮ

заступник директора
з навчальної роботи

Галина КУЧАБСЬКА

2025-2026 н. р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ
МЕДИЦИНИ

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр

Львів

**РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ»**

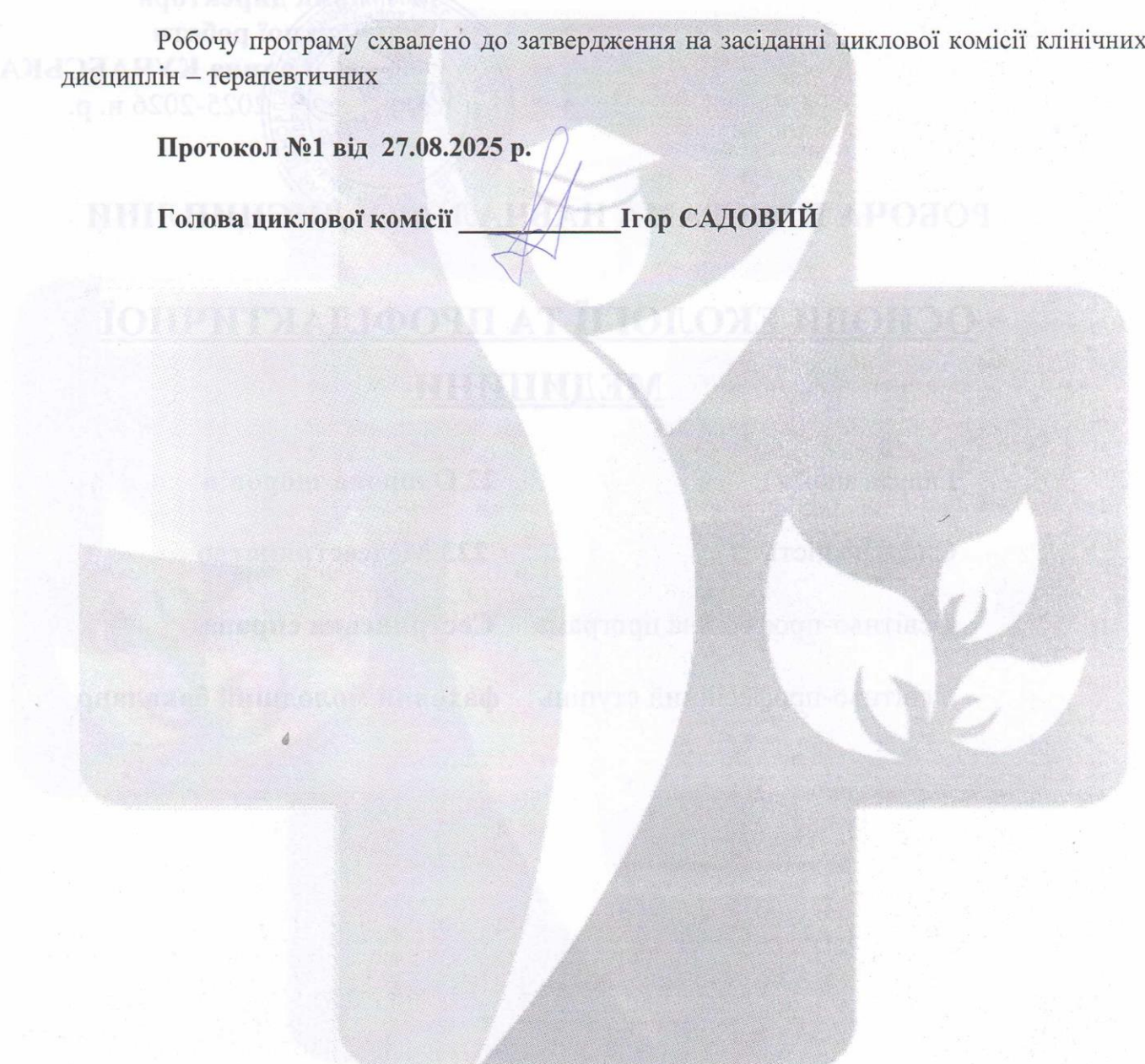
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Рак Любов – викладач першої кваліфікаційної категорії Львівського медичного фахового коледжу післядипломної освіти

Робочу програму схвалено до затвердження на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін – терапевтичних

Протокол №1 від 27.08.2025 р.

Голова циклової комісії _____ **Ігор САДОВИЙ**

Програма навчальної дисципліни «Основи екології та профілактичної медицини» складена відповідно до Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» (наказ МОН України №1202 від 08.11.2021 року) та освітньо-професійної програми «Сестринська справа», затвердженої на засіданні Педагогічної ради Львівського медичного фахового коледжу післядипломної освіти протокол №7 від 27.06.2022р.

Галузь знань **22 Охорона здоров'я**

Спеціальність **223 Медсестринство**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		вечірня форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u> Спеціальність <u>223 Медсестринство</u> Освітньо-професійна програма <u>Сестринська справа</u> Освітньо-професійний ступінь <u>фаховий молодший бакалавр</u>	Нормативна
Загальна кількість годин – 90 год		Рік підготовки 2-й
		Семестр 4-й
Кількість аудиторних годин – 36 год		Лекції 12 год.
		Практичні 24 год.
Кількість годин самостійної роботи здобувача – 54 год.		Самостійна робота 54 год.
		Вид контролю Диференційований залік

Примітка: 1 кредит ЄКТС – становить 30 академічних годин.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: сучасні проблеми екології; розуміння зв'язку між можливим негативним впливом навколишнього середовища та виникненням захворювань, заходи, для досягнення оптимізації середовища, що оточує людину, санітарно-гігієнічні показники навколишнього середовища, їх вплив на здоров'я людини

Міждисциплінарні зв'язки з: медичною біологією, анатомією людини, фізіологією, медичною хімією, мікробіологією, медсестринством у внутрішній медицині, медсестринством в хірургії, медсестринством в педіатрії.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни закласти основи вивчення студентами екології та профілактичної медицини, що створить умови формування умінь, застосування знань з екології та профілактичної медицини в процесі подальшого навчання і в професійній діяльності.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи екології та профілактичної медицини» є конкретні цілі у вигляді умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

1. Закріпити та поглибити теоретичні знання з дисципліни, удосконалити професійні навички та вміння.

2. Набути ключові особистісні та професійні компетенції:

- ✓ розуміння та сприйняття етичних норм поведінки щодо інших людей та природи (принципи біоетики);
- ✓ екологічна грамотність;
- ✓ розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя;
- ✓ використовувати знання нормативних та законодавчих актів у практичній діяльності.
- ✓ аналізувати стан навколишнього середовища та вплив чинників на здоров'я різних груп населення;
- ✓ володіти методами гігієнічного оцінювання впливу чинників мікроклімату, освітлення, вентиляції, опалення житлових та громадських приміщень;
- ✓ планувати профілактичні заходи щодо запобігання виникненню захворювань інфекційного та неінфекційного походження з аліментарним механізмом передачі, харчових отруєнь тощо;
- ✓ здійснювати профілактичні заходи щодо негативного впливу шкідливих і небезпечних чинників виробничого середовища на організм працюючих;
- ✓ оцінювати фізичний розвиток дітей і підлітків, здійснювати заходи щодо організації навчального та виховного процесу в дошкільних та загальноосвітніх закладах з профілактичною метою;
- ✓ дотримуватися санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичних закладах, здійснювати заходи щодо профілактики внутрішньолікарняних інфекцій;
- ✓ планувати заходи щодо дотримання здорового способу життя, особистої гігієни та впроваджувати їх у практику охорони здоров'я;
- ✓ проводити профілактичні заходи відповідно до чинного законодавства України.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі освіти повинні

знати:

- ✓ визначення і завдання екології та профілактичної медицини як науки;
- ✓ вплив чинників навколишнього середовища на здоров'я людей, профілактику захворювань, пов'язаних з впливом цих чинників;
- ✓ методи, форми і принципи формування здорового способу життя;
- ✓ законодавчі акти, що відображають завдання і зміст екології та профілактичної медицини;
- ✓ основні санітарні нормативи планування, обладнання й утримання об'єктів державного санітарного нагляду;
- ✓ заходи щодо санітарної охорони атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод,

ґрунту;

- ✓ санітарно-гігієнічні вимоги до якості питної води та організації питного водопостачання;
- ✓ санітарно-гігієнічні вимоги до збирання, видалення, знешкодження твердих відходів та рідких нечистот;
- ✓ методи та організацію санітарно-гігієнічних досліджень чинників навколишнього середовища.

вміти:

- ✓ керуватись нормативно-технічною документацією, проводити постійний контроль даних інструментальних і лабораторних досліджень;
- ✓ проводити відбір проб повітря аспіраційним, вакуумним і обмінним методами;
- ✓ визначати вміст пилу в атмосферному повітрі, повітрі житлових та громадських споруд ваговим методом;
- ✓ визначати хімічні речовини у повітрі;
- ✓ проводити відбір проб питної води;
- ✓ визначати органолептичні і хімічні показники питної води;
- ✓ проводити відбір проб води водойм;
- ✓ проводити відбір проб ґрунту;
- ✓ проводити облік і реєстрацію результатів лабораторних досліджень;
- ✓ проводити санітарно-освітню роботу з пропаганди здорового способу життя та охорони навколишнього середовища;
- ✓ організувати і проводити санітарно-освітню роботу з пацієнтами та їх родинами;
- ✓ складати тексти санітарно-освітніх пам'яток, листівок;
- ✓ складати план, тези санітарно-освітньої бесіди;
- ✓ проводити санітарно-освітню бесіду;
- ✓ оформлювати санітарний бюлетень;
- ✓ вимірювати температуру повітря термометром;
- ✓ вимірювати відносну вологість повітря психометрами Августа, Ассмана;
- ✓ вимірювати швидкість руху повітря анемометрами;
- ✓ вимірювати швидкість руху повітря кататермометром;
- ✓ вимірювати еквівалентний рівень звуку шумоміром;
- ✓ вимірювати атмосферний тиск барометром;
- ✓ вимірювати освітленість люксометром;
- ✓ відбирати проби повітря для лабораторних досліджень
- ✓ працювати з мірним посудом, аналітичними терезами;
- ✓ працювати на фотоелектроколориметрі;
- ✓ будувати калібрувальний графік і використовувати його під час досліджень на фотоелектроколориметрі;
- ✓ вимірювати температуру води;
- ✓ працювати з батометром;
- ✓ працювати з приладом Снелена;
- ✓ працювати з рН-метром (йонміром);
- ✓ працювати з набором сит для визначення величини зерен ґрунту.

2.2. Компетентності та очікувані результати навчання, формування яких сприяє дисципліна. Згідно освітньо-професійної програми «Сестринська справа» дисципліна забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **компетентностей**:

Компетентність	Знання Зн1. Всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання у сфері навчання та/або професійної діяльності, усвідомлення меж цих знань	Уміння/навички Ум1. Широкий спектр когнітивних та практичних умінь/навичок, необхідних для розв'язання складних задач у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання Ум2. Знаходження творчих рішень або відповідей на чітко визначені конкретні та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних Ум3. Планування, аналіз, контроль та оцінювання власної роботи та роботи інших осіб у спеціалізованому контексті	Комунікація К1. Взаємодія з колегами, керівниками та клієнтами у питаннях, що стосуються розуміння, навичок та діяльності у професійній сфері та/або у сфері навчання К2. Донесення до широкого кола осіб (колеги, керівники, клієнти) власного розуміння, знань, суджень, досвіду, зокрема у сфері професійної діяльності	Автономія та відповідальність АВ1. Організація та нагляд (управління) в контекстах професійної діяльності або навчання в умовах непередбачуваних змін АВ2. Покращення результатів власної діяльності і роботи інших АВ3. Здатність продовжувати навчання з деяким ступенем автономії
Інтегральна компетентність				
Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях				
Загальні компетентності				
ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Зн1	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2
ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Зн1		К2	АВ
ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн1	Ум2, Ум3	К2	АВ1
Спеціальні компетентності				
СК 4 Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого	Зн1	Ум1, Ум2	К2	АВ1, АВ2

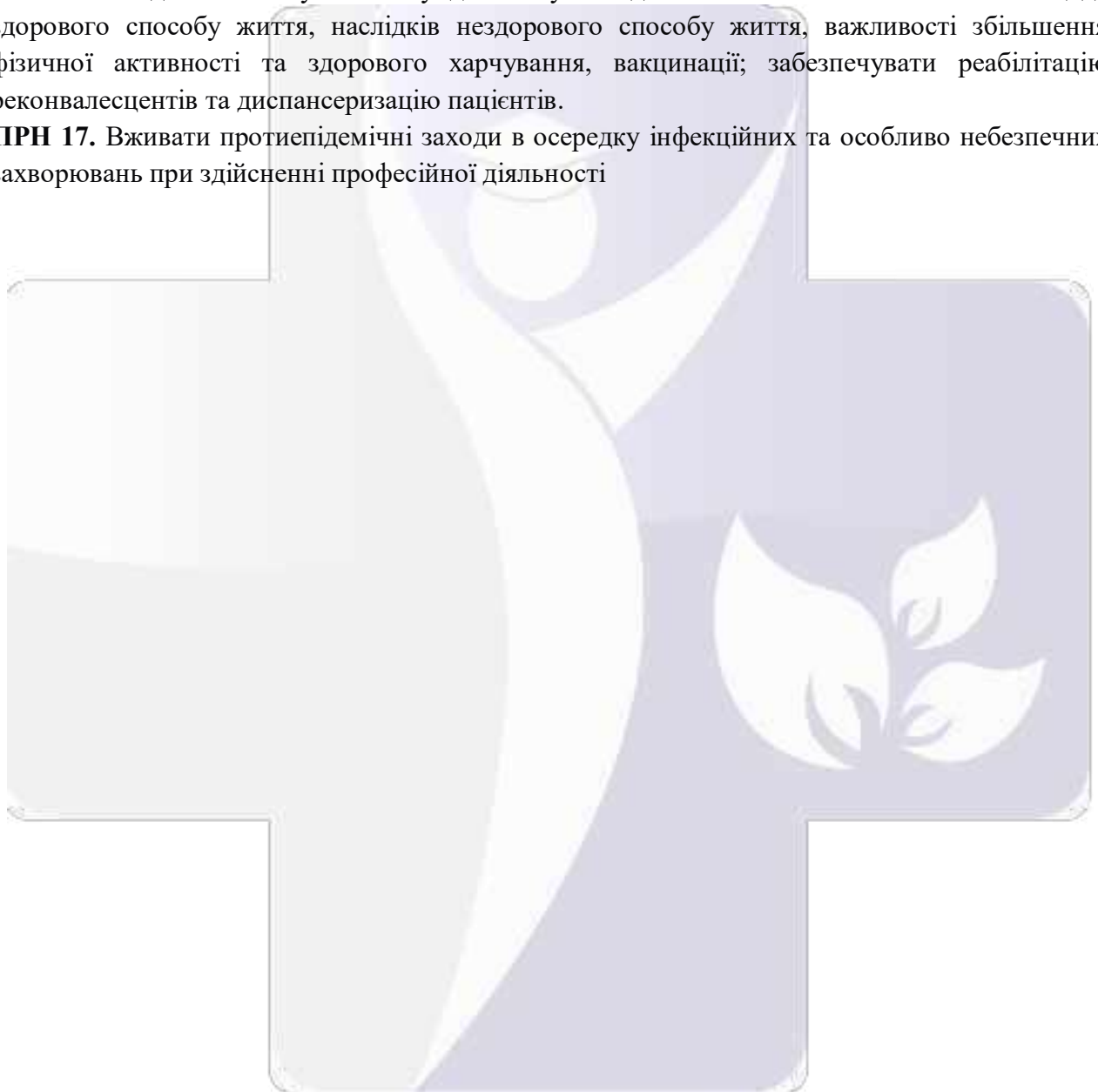
підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.				
СК 12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).	Зн1	Ум1	К2	АВ1, АВ3
СК 13 Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.	Зн1	Ум1, Ум3	К1,К2	АВ1, АВ3

2.4. Програмні результати навчання. Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна «Основи екології та профілактичної медицини», які визначені освітньо-професійною програмою «Сестринська справа» підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності 223 Медсестринство є:

ПРН 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта .

ПРН 15. Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів.

ПРН 17. Вживати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Екологія: предмет вивчення, завдання та методи. Гігієнічна оцінка чинників навколишнього середовища					
1	Екологія: предмет вивчення, завдання та методи Профілактична медицина, перспективи розвитку. Чинники виникнення захворювань	18	2	4	12
2	Гігієна води та водопостачання населених місць.	16	2	4	10
3	Ґрунт як складовий елемент навколишнього середовища. Завдання профілактичної медицини в плануванні населених пунктів.	16	2	4	10
Розділ 2. Гігієна промислових, харчових підприємств і закладів охорони здоров'я					
4	Наукові основи раціонального харчування. Профілактика харчових отруєнь Профілактична медицина в галузі охорони здоров'я дітей і підлітків.	14	2	4	8
5	Професійні шкідливості, зумовлені особливостями трудового процесу, та їх профілактика.	10	2	4	4
6	Гігієна закладів охорони здоров'я. Здоровий спосіб життя. Особиста гігієна.	16	2	4	10
Всього		90	12	24	54

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ I. Екологія: предмет вивчення, завдання та методи. Гігієнічна оцінка чинників навколишнього середовища

ЛЕКЦІЇ

Тема 1. Екологія: предмет вивчення, завдання та методи. Профілактична медицина, перспективи розвитку. Чинники виникнення захворювань

Мета та завдання профілактичної медицини. Принципи та напрями подальшого розвитку системи охорони здоров'я в Україні. Гігієна як наука, її мета та завдання. Закони гігієни як основа вчення про єдність і взаємодію організму та довкілля. Гігієнічний норматив. Значення знань гігієни для формування професійного мислення медичного працівника.

Визначення поняття *навколишнє середовище*. Взаємний вплив людини і навколишнього середовища. Поняття *здоров'я* та *хвороба*. Складові здоров'я. Показники громадського здоров'я. Неприятливий вплив чинників на здоров'я: зовнішніх (природних, соціальних) та внутрішніх (генетичних).

Вплив фізичних, хімічних та біологічних властивостей чинників біосфери на здоров'я людини. Клімат та акліматизація, біогеохімічні провінції.

Чинники природно-антропогенного походження та їх вплив на здоров'я людини.

Соціально-екологічні чинники ризику здоров'я: урбанізація, інтенсифікація виробництва, інформаційне та психологічне перенавантаження. Шум та його вплив на здоров'я населення. Гіподинамія, нераціональне харчування. Шкідливі звички: вживання алкогольних напоїв, наркотичних і токсичних речовин, тютюнопаління.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Ознайомлення із чинниками ризику виникнення захворювань та їх взаємозв'язок із факторами навколишнього середовища

Вирішення ситуаційних задач та побудова залежності захворюваності населення від ступеня забрудненості навколишнього середовища (атмосферного повітря, питної води, ґрунту та ін.).

Розробка оздоровчих заходів для населення: гігієнічне оцінювання впливу несприятливих чинників навколишнього середовища на здоров'я населення; побудова графіків залежності захворюваності населення від ступеня забрудненості навколишнього середовища.

ЛЕКЦІЯ

Тема 2. Гігієна води та водопостачання населених місць

Фізіологічне, гігієнічне, епідеміологічне та господарське значення води. Норми споживання води залежно від рівня комунального та санітарно-технічного благоустрою населеного пункту, умов життя та діяльності людини. Загальні гігієнічні вимоги до якості питної води, її органолептичних властивостей, хімічного складу, епідемічної безпеки.

Джерела водопостачання, порівняльна гігієнічна характеристика. Гігієнічні вимоги до якості води різного призначення. Методи очищення та знезараження води. Державні санітарні правила й норми якості води централізованих систем водопостачання. ДСанПіН

"Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною" (ДСанПіН 2.2.4-171-10).

Децентралізована система водопостачання. "Санація" колодязів і знезараження води в них. Загальна схема облаштування головних споруд водогону з підземних і поверхневих джерел водопостачання. Причини забруднення та інфікування води у водогінній мережі, методи запобігання їм. Санітарний нагляд за водопостачанням населених місць, санітарна охорона водойм.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема 2. Гігієнічна характеристика джерел водопостачання. Гігієнічна оцінка безпечності та якості питної води за показниками епідемічної безпеки (мікробіологічні, паразитологічні), санітарно-хімічними (органолептичні, фізико-хімічні, санітарно-токсикологічні) та радіаційними показниками

Санітарне обстеження джерел водопостачання за спеціально розробленою картою. Взяття проб води з мережі міського водогону. Методика зберігання та транспортування проб води. Показники якості питної води при центральному водопостачанні (мікробіологічні, токсикологічні, органолептичні). Загальне мікробне число, загальні коліформи, ентерококи.

Паразитологічні показники безпеки питної води. Токсикологічні показники нешкідливості хімічного складу питної води. Органолептичний аналіз води. Радіаційна безпека питної води. Знезараження води, визначення дози хлору.

Планування профілактичних заходів щодо санітарної охорони джерел водопостачання. Проведення санітарно-освітньої роботи з метою профілактики захворювань, пов'язаних з якістю питної води.

ЛЕКЦІЯ

Тема 3. Ґрунт і повітря як складові елементи навколишнього середовища. Основні принципи санітарного очищення населених пунктів

Ґрунт, визначення поняття. Фізичні та хімічні властивості ґрунту. Джерела забруднення ґрунту в сучасних умовах індустріалізації та хімізації промисловості і сільського господарства. Вплив забруднення ґрунту на здоров'я та санітарні умови життя населення. Роль ґрунту у виникненні й поширенні інфекційних захворювань (анаеробних інфекцій) та інвазій. Ґрунт і захворювання неінфекційної етіології. Процеси та показники самоочищення ґрунту. Оцінювання санітарного стану ґрунту за хімічними та біологічними показниками.

Теоретичні основи та методика гігієнічного нормування гранично допустимих концентрацій вмісту шкідливих хімічних речовин у ґрунті.

Завдання профілактичної медицини в галузі планування та охорони навколишнього середовища населених пунктів

Вплив умов життя на здоров'я людини. Урбанізація як соціально-гігієнічна проблема. Принципи зонування території населених пунктів. Гігієнічне значення зелених насаджень.

Основні джерела, види й наслідки антропогенного забруднення атмосферного повітря та повітря закритих приміщень.

Санітарна охорона повітряного середовища. Шляхи та засоби профілактики негативного впливу забрудненого атмосферного повітря на здоров'я людини.

Мікроклімат і його гігієнічне значення. Методи і показники оцінювання комплексної дії мікроклімату на організм людини. Медичні аспекти акліматизації. Метеотропні реакції та хвороби.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема 3. Оцінка санітарного стану ґрунту за комплексом показників. Вивчення впливу ґрунту на здоров'я людини. Визначення параметрів мікроклімату та їх оцінка впливу на самопочуття людини.

Фізичні властивості ґрунту (водопроникність, водомісткість, капілярність, повітропроникність тощо). Поняття "біогеохімічні епідемічні захворювання", "геохімічні провінції". Отрутохімікати, види, застосування. Хімічне забруднення ґрунту, поняття гранично допустимі концентрації (ГДК) хімічних речовин у ґрунті. Методи відбору проб ґрунту для дослідження. Оцінювання санітарного стану ґрунту за комплексом показників. Санітарне число. Вивчення впливу ґрунту на здоров'я людини.

Планування профілактичних заходів щодо санітарної охорони ґрунту. Проведення санітарно-освітньої роботи з метою профілактики захворювань, пов'язаних із забрудненням ґрунту.

Визначення параметрів мікроклімату. Оцінка впливу параметрів мікроклімату на самопочуття людини. Загальні заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату. Оцінка інсоляційного режиму та природного освітлення приміщень

Мікроклімат, чинники, що впливають на його формування (фізичні, хімічні). Термометрія. Види термометрів, які використовуються в гігієнічній практиці. Термограф, принцип його роботи. Визначення температурного (просторового та часового) режиму приміщень.

Гігрометрія. Відносна вологість повітря. Абсолютна вологість повітря. Визначення вологості психрометрами Ассмана та Августа. Гігрограф, принцип роботи. Поняття фізіологічної відносної вологості та фізіологічного дефіциту насичення.

Барометрія. Визначення руху повітря крильчастим і чашковим анемометрами. Профілактичні заходи щодо негативного впливу шкідливих чинників мікроклімату на здоров'я.

Інсоляційний режим і природне освітлення приміщень. Методи гігієнічного оцінювання природного освітлення (світлотехнічні, геометричні). Коефіцієнт природного освітлення (КПО) (фактичний, розрахунковий). Вимірювання зовнішньої та внутрішньої освітленості за допомогою об'єктивних люксметрів.

Джерела штучного освітлення, інструментальні та розрахункові методи гігієнічного оцінювання штучного освітлення приміщень. Визначення штучного освітлення приміщень методом "ват". Гострота зору. Здатність ока до акомодатії та адаптації. Зорова втома, її профілактика.

РОЗДІЛ 2. ГІГІЄНА ПРОМИСЛОВИХ, ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ І ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

ЛЕКЦІЯ

Тема 4. Наукові основи раціонального харчування. Профілактика харчових отруєнь. Профілактична медицина в галузі охорони здоров'я дітей і підлітків.

Фізіологічні та гігієнічні основи харчування. Значення харчування для здоров'я та фізичного розвитку людини. Кількісна та якісна повноцінність харчування. Види харчування, поняття про збалансованість раціонів. Законодавчі норми фізіологічної потреби в харчових речовинах та енергії для різних груп населення, їх наукове обґрунтування. Фізіолого-гігієнічне значення нутрієнтів і гігієнічна характеристика харчових продуктів.

Харчова та біологічна цінність основних продуктів тваринного і рослинного походження. Харчові отруєння мікробної, немікробної природи та нез'ясованої етіології, їх профілактика.

Профілактична медицина в галузі охорони здоров'я дітей і підлітків. Анатомо-фізіологічні особливості молодого організму в різні вікові періоди. Критерії та показники фізичного розвитку. Гігієна фізичного виховання дітей та підлітків. Гігієна трудового та політехнічного виховання дітей та підлітків. Гігієнічні основи режиму дня школяра.

Охорона здоров'я дітей в Україні. Медико-санітарне забезпечення дитячих закладів, функціональні обов'язки медичних працівників цих закладів. Організація медичного спостереження за станом здоров'я дітей різного віку. Основні принципи організації масових медичних оглядів.

Поняття про здоров'я. Критерії й групи здоров'я. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого організму в різні вікові періоди. Закономірності росту і розвитку дитини. Фізичний розвиток дітей і підлітків, функціональний стан органів і систем. Методи дослідження та оцінювання фізичного розвитку (метод сигмальних відхилень, регресії тощо) за комплексною методикою.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема 4. Методи визначення добових енерговитрат організму. Планування заходів щодо профілактики харчових отруєнь. Проведення оцінювання стану здоров'я дитини та дитячого колективу за основними критеріями.

Методи визначення добових енергозатрат організму. Основний обмін. Специфічна динамічна дія їжі. Робоча надбавка. Коефіцієнт фізичної активності (КФА) як фізіологічний критерій для диференціації працездатного населення на групи. Розрахунок енергетичної цінності харчового раціону та збалансованості харчових речовин. Калорійність "брутто" і "нетто".

Експрес-оцінювання якості хліба, молока, м'яса, розшифровування маркування консервів. Визначення придатності харчових продуктів до споживання. Оптимальні фізіологічні потреби в основних харчових інгредієнтах для дорослого та дитячого населення. Оцінювання харчового статусу людини.

Організація харчування в закладах охорони здоров'я. Санітарно-гігієнічний контроль за організацію харчування в охорони здоров'я. Планування заходів щодо профілактики харчових отруєнь.

Медичне обслуговування дітей. Ознайомлення з організацією та проведенням медичних оглядів дітей різного віку, з обліково-звітними формами медичної документації. Оцінювання стану здоров'я дитини та дитячого колективу за основними критеріями. Виділення сприятливих чинників та чинників ризику, які впливають на стан здоров'я дітей і підлітків на прикладі роботи з одним із дитячих колективів.

ЛЕКЦІЯ

Тема 5. Професійні шкідливості, зумовлені особливостями трудового процесу, та їх профілактика

Робота і праця, визначення понять, соціально-гігієнічне визначення праці. Фізіологія праці, шкідливі чинники трудового процесу. Зміни фізіологічних процесів в організмі людини під час виконання роботи та їхнє фізіолого-гігієнічне оцінювання. Втома та перевтома, заходи запобігання їм. Гігієна розумової праці. Професійні шкідливості та професійні захворювання, класифікація.

Загальна характеристика професій, пов'язаних із дією фізичних, хімічних і біологічних чинників. Засоби індивідуального захисту від шкідливих і небезпечних чинників виробничого середовища (захист тіла, органів зору, слуху, органів дихання).

Гігієнічні аспекти організації праці медичних працівників, профілактика професійної захворюваності молодших медичних спеціалістів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема 5. Професійні шкідливості. Попередній і періодичний медичні огляди, мета їх проведення

Організація диспансерного спостереження в умовах медико-санітарних частин (МСЧ). Попередній і періодичний медичні огляди, мета проведення їх, основна документація. Методи вивчення загальної захворюваності працівників: за результатами медичних оглядів, кількістю звернень за медичною допомогою та даними про причини смерті. Графічне зображення результатів аналізу захворюваності.

Методи вивчення професійної захворюваності, заходи щодо їх профілактики. Аналіз даних про травматизм (показник частоти травматизму, визначення тяжкості травми).

ЛЕКЦІЯ

Тема 6. Гігієна закладів охорони здоров'я. Здоровий спосіб життя. Особиста гігієна

Особливості сучасного лікарняного будівництва, порівняльне гігієнічне оцінювання різних систем забудови лікарень. Значення оптимального гігієнічного режиму закладів охорони здоров'я для підвищення ефективності лікування пацієнтів, профілактики внутрішньолікарняних інфекцій, створення безпечних умов праці персоналу та їх поліпшення. Гігієнічні вимоги до планування, обладнання та режиму експлуатації відділень (приймального, терапевтичного, хірургічного, акушерського, інфекційного профілю, дитячих відділень, спеціалізованих приміщень тощо).

Палатна секція, її склад, лікарняна палата, варіанти планування та обладнання. Особливості планування боксів, напівбоксів в інфекційних та дитячих відділеннях лікарні.

Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим у лікарні і поліклініці. Заходи профілактики.

Здоровий спосіб життя, визначення, зміст. Принципи, методи, засоби та режими загартовування з використанням природних чинників (сонячне випромінювання, повітря, вода тощо).

Профілактика гіпокінезії. Фізична культура як один з найважливіших елементів особистої гігієни в сучасних умовах. Види фізичної культури. Значення ранкової гігієнічної гімнастики та перебування на свіжому повітрі. Негативні наслідки активного та пасивного паління, несприятливий вплив на здоров'я надмірного вживання алкоголю. Медико-соціальні проблеми, значення, шляхи і засоби профілактики шкідливих звичок, боротьба з наркоманією та токсикоманією. Рухова активність як синхронізатор біологічних ритмів. Активний і пасивний відпочинок.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 6. Ознайомлення із основними принципами організації санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму в закладах охорони здоров'я.

Ознайомлення з основними етапами проектування та будівництва (реконструкції) закладів охорони здоров'я, вимоги до проектування, розміщення та планування земельної ділянки. Внутрішнє планування лікарняних корпусів. Санітарно-технічне обладнання приміщень. Значення оптимальних умов роботи персоналу під час догляду за пацієнтами. Санітарно-гігієнічне оцінювання експлуатації та режиму роботи палатного відділення.

Основні принципи організації санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичних закладах.

Причини виникнення внутрішньолікарняних інфекцій, основні шляхи та чинники передачі їх. Комплекс профілактичних заходів, спрямованих на виявлення та ізоляцію джерел інфекції, переривання шляхів передачі. Контроль за дотриманням протиепідемічного та санітарно-гігієнічного режиму в охорони здоров'я. Вимоги щодо особистої гігієни в роботі медичного працівника. Організація проведення санітарно-освітньої роботи.

Санітарне обстеження закладів охорони здоров'я (лікувальних відділень, аптеки, ФАПу) з проведенням санітарно-бактеріологічного контролю, інструментальних досліджень.

Форми проведення санітарно-освітньої роботи. Складання плану проведення бесід з питань гігієни праці. Підготовка матеріалів для санітарного бюлетеня чи статті в газету.

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Теми лекцій	Кількість годин
1.	Екологія: предмет вивчення, завдання та методи Профілактична медицина, перспективи розвитку. Чинники виникнення захворювань	2
2.	Гігієна води та водопостачання населених місць.	2
3.	Ґрунт і повітря як складові елементи навколишнього середовища. Основні принципи санітарного очищення населених пунктів. Завдання профілактичної медицини в плануванні населених пунктів.	2
4.	Наукові основи раціонального харчування. Профілактика харчових отруєнь. Профілактична медицина в галузі охорони здоров'я дітей і підлітків.	2
5.	Професійні шкідливості, зумовлені особливостями трудового процесу, та їх профілактика.	2
6.	Гігієна закладів охорони здоров'я. Здоровий спосіб життя. Особиста гігієна.	2
	Всього:	12

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ – не передбачено

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1.	Ознайомлення із чинниками ризику виникнення захворювань та їх взаємозв'язок із факторами навколишнього середовища.	4
2.	Гігієнічна характеристика джерел водопостачання. Гігієнічна оцінка безпечності та якості питної води за показниками епідемічної безпеки (мікробіологічні, паразитологічні), санітарно-хімічними (органолептичні, фізико-хімічні, санітарно-токсикологічні) та радіаційними показниками.	4
3.	Оцінка санітарного стану ґрунту за комплексом показників. Вивчення впливу ґрунту на здоров'я людини. Визначення параметрів мікроклімату та їх оцінка впливу на самопочуття людини.	4
4.	Методи визначення добових енерговитрат організму. Планування заходів щодо профілактики харчових отруєнь. Проведення оцінювання стану здоров'я дитини та дитячого колективу за основними критеріями.	4
5.	Професійні шкідливості. Попередній і періодичний медичні огляди, мета їх проведення.	4
6.	Ознайомлення із основними принципами організації санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму в закладах охорони здоров'я.	4
	Всього:	24

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Надзвичайні екологічні ситуації	2
2.	Основні екологічні закони	2
3.	Правові основи природокористування	2
4.	Шумове, вібраційне та електромагнітне забруднення атмосфери	2
5.	Рекультивація порушених земель	2
6.	Охорона рослинного й тваринного світу	2
7.	Екологічний вплив АЕС, ГЕС і ТЕЦ	2
8.	Структура та завдання центру контролю та профілактики хвороб. Методи санітарно-гігієнічних досліджень.	2
9.	Дія чинників навколишнього середовища на організм людини.	2
10.	Гігієнічні вимоги до питної води.	2
11.	Бактеріологічні показники якості питної води.	2
12.	Заходи санітарної охорони водойм. Знезаражування води (методи, засоби).	2
13.	Органолептичні властивості води.	2
14.	Хвороби, які виникають внаслідок споживання забрудненої води.	2
15.	Показники санітарного стану ґрунту. Очищення ґрунту.	2
16.	Заходи щодо санітарної охорони ґрунту. Вплив забрудненого ґрунту на здоров'я та умови життя населення.	2
17.	Гігієнічні принципи раціонального харчування. Піраміда здорового харчування.	2
18.	Вітаміни їх норми і потреби.	2
19.	Фізіологічні норми потреби в основних харчових речовинах і енергії різних груп населення.	2
20.	Організація харчування в закладах охорони здоров'я. Заходи щодо профілактики харчових отруєнь.	2
21.	Вплив шкідливих виробничих факторів на організм працюючих.	2
22.	Класифікація виробничих шкідливостей. Профілактичні заходи щодо усунення впливу виробничих шкідливих та небезпечних чинників.	2
23.	Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим у лікарні.	2
24.	Гігієнічні вимоги до облаштування, обладнання відділень лікарні. Гігієнічні вимоги до палатної секції.	2

25	Заходи профілактики внутрішньолікарняних інфекцій.	2
26	Гігієнічні основи здорового способу життя.	2
27	Значення особистої гігієни в житті людини.	2
	Усього:	54

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції, практичні, індивідуальні заняття, самостійна робота здобувача освіти, консультації.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Самоконтроль, поточний контроль, тестовий контроль, диференційований залік.

11. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Диференційований залік.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧЕМ ОСВІТИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти проводиться за традиційною 4-бальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») оцінювання.

Оцінка (відмінно) виставляється здобувачеві освіти, який комплексно оцінює запропоновану ситуацію, має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, приймати рішення, правильно вибирати тактику дій, послідовно упевнено виконувати практичні навички у відповідності до алгоритмів.

Оцінка (добре) виставляється здобувачеві освіти, який комплексно оцінює запропоновану ситуацію, добре володіє вивченим матеріалом, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; відповідь його логічна, хоч і має неточності. Уміє послідовно виконувати практичні навички у відповідності до алгоритмів з урахуванням незначних коментарів викладача.

Оцінка (задовільно) виставляється здобувачеві освіти, який за допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал та вибирає тактику дій, може повторити за зразком певну операцію, дію; правильно послідовно, але невпевнено виконує практичні навички у відповідності до алгоритмів; відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять; відповідь його правильна, але недостатньо

осмислена; вмiє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.

Оцінка (незадовiльно) виставляється здобувачевi освіти, який може розрiзняти об'єкти вивчення, але неврiвно оцiнює ситуацiю, неправильно вибирає тактику дiй, що зумовлює погiршення ситуацiї, неправильно виконує практичнi навички; вiдтворює незначну частину навчального матерiалу, має нечiткi уявлення про об'єкт вивчення, з допомогою викладача виконує елементарнi завдання.

Оцiнювання самостiйної роботи

Оцiнювання самостiйної роботи здобувачiв освіти, яка передбачена в тематичному планi поряд з аудиторною роботою, здiйснюється пiд час поточного контролю теми на вiдповiдному аудиторному заняттi. Оцiнювання тем, якi виносяться лише на самостiйну роботу i не входять до тем аудиторних навчальної практики, контролюється пiд час промiжного i пiдсумкового контролю.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- ✓ Силабус навчальної дисциплiни
- ✓ Робоча програма
- ✓ Пiдручники та навчальнi посiбники
- ✓ Конспекти лекцiй
- ✓ Методичнi вказiвки та рекомендацiї до практичних занять, самостiйної роботи
- ✓ Iндивiдуальнi завдання
- ✓ Збiрники ситуацiйних завдань (кейсiв) та проблемних ситуацiй
- ✓ Приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань
- ✓ Комп'ютернi презентацiї, мультимедiйнi лекцiї
- ✓ Iлюстративнi матерiали
- ✓ Банк тестiв, електронний банк тестових завдань

12. ПЕРЕЛIК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Визначення та оцiнювання температурного режиму, вологостi повітря, руху повітря в примiщеннi.
2. Визначення та оцiнювання атмосферного тиску.
3. Розрахунок та оцiнювання окремих показникiв та показника комплексної дiї мiкроклiмату на органiзм людини.
4. Вiдбiр проби повітря в житлових та громадських примiщеннях i проведення санiтарно-хiмiчного дослiдження на визначення вiстуту токсичних речовин, пилу.
5. Планування заходiв щодо профiлактики захворювань, пов'язаних iз впливом на органiзм шкiдливих чинникiв мiкроклiмату.
6. Аналiз впливу сонячної активностi на бiосферу, органiзм людини та здоров'я населення.
7. Пояснення значення ультрафiолетового випромiнювання Сонця та використання його в медицинi.
8. Визначення та оцiнювання показникiв природного освiтлення в примiщеннi (СК, КПО).
9. Визначення та оцiнювання штучного освiтлення житлових i громадських примiщень.
10. Проведення гiгiєнiчних заходiв щодо полiпшення стану освiтленостi житлових i громадських примiщень.

11. Відбір проби питної води з централізованих та децентралізованих джерел водопостачання для органолептичного, токсикологічного та бактеріологічного дослідження.
12. Проведення органолептичного дослідження питної води та вмісту залишкового хлору у воді.
13. Оцінювання якості питної води за органолептичними, хімічними та бактеріологічними показниками.
14. Описування видів водопостачання конкретних населених місць — централізованих і децентралізованих систем.
15. Визначення та оцінювання методів поліпшення якості води (освітлення, знебарвлення і знезаражування).
16. Проведення санітарно-освітньої роботи щодо профілактики захворювань, пов'язаних з якістю питної води.
17. Відбір проби ґрунту з досліджуваної ділянки.
18. Проведення гігієнічне оцінювання ґрунту за даними санітарного обстеження ділянки та результатами лабораторного аналізу проб.
19. Планування та виконання профілактичних заходів щодо санітарної охорони ґрунту з метою профілактики захворювань.
20. Розроблення заходів щодо збирання, видалення та знешкодження відходів з лікувально-профілактичних закладів.
21. Проведення санітарно-освітньої роботи щодо профілактики захворювань, пов'язаних із забрудненням ґрунту.
22. Трактування принципів харчування людей різних вікових груп, професій, спортсменів.
23. Розрахунок енерговитрат людини та її потреб у харчових речовинах.
24. Оцінювання адекватності харчування за меню-розкладкою.
25. Орієнтовне експрес-оцінювання якостей хліба, молока, м'яса, консервів, розшифрування маркування консервів, визначення придатності харчових продуктів до споживання.
26. Пояснювання та оцінювання харчового статусу людини.
27. Трактування принципів харчування пацієнтів у стаціонарах, оздоровчих закладах.
28. Відбір проб продуктів для направлення на лабораторні дослідження (при розслідуванні випадків харчових отруєнь та інших невідкладних випадках).
29. Оцінювання і забезпечення дотримання гігієнічних вимог до організації роботи харчоблоку лікувально-профілактичного закладу: обладнання, інвентарю, посуду, термінів проведення профілактичних обстежень, правил особистої гігієни та гігієни праці персоналу харчоблоку.
30. Оцінювання та забезпечення дотримання гігієнічних вимог до якості харчування в лікувально-профілактичних закладах: утримання приміщень харчоблоку, постачання, зберігання, кулінарного оброблення харчових продуктів і готової їжі.
31. Розроблення заходів щодо профілактики харчових отруєнь.
32. Визначення рівня захворюваності робітників певної дільниці, цеху, підприємства тощо.
33. Графічне зображення результатів аналізу захворюваності та оцінювання їх.
34. Визначення контингенту працівників для проходження періодичних медичних оглядів.
35. Організування і контролювання процесу проходження медичних оглядів.
36. Аналіз даних про виробничий травматизм.
37. Розроблення заходів щодо профілактики професійної захворюваності та виробничого травматизму.

38. Організування і здійснення санітарно-освітньої роботи з працівниками різних галузей народного господарства з використанням сучасних методів і форм.
39. Визначення та оцінювання антропометричних показників фізичного розвитку дітей і підлітків.
40. Визначення та оцінювання індивідуального фізичного розвитку за методом шкал регресії.
41. Оформлення медичної документації.
42. Надання гігієнічних рекомендацій щодо режиму навчання та відпочинку школярів, їх оздоровлення впродовж року.
43. Надання гігієнічних рекомендацій щодо обладнання приміщень і предметів дитячого вжитку.
44. Проведення лекцій, бесід та інших заходів гігієнічного навчання і виховання.
45. Трамбування гігієнічних вимог до земельних ділянок для розміщення лікувально-профілактичних, оздоровчих закладів, їх забудови, до планування, обладнання і режиму експлуатації окремих відділень, палатних секцій і палат, спеціалізованих приміщень.
46. Оцінювання умов роботи медичного персоналу: освітлення, опалення, вентиляції тощо.
47. Комплексне оцінювання планування, режиму експлуатації лікувально-профілактичного закладу, відділення.
48. Трамбування основних принципів санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму в лікарні і поліклініці.
49. Оцінювання санітарно-гігієнічного і протиепідемічного режимів лікувально-профілактичних закладів, інтерпретація значення оптимального гігієнічного режиму для підвищення ефективності лікування пацієнтів, профілактики внутрішньо-лікарняних інфекцій, створення оптимальних умов праці персоналу.
50. Проведення дезінфекції у лікувально-профілактичному закладі.
51. Проведення гігієнічних заходів із догляду за пацієнтом.
52. Дотримання основних гігієнічних вимог щодо особистої гігієни під час роботи у відділенні.
53. Проведення санітарно-освітньої роботи з пацієнтами та їх родичами з використанням різних методів і форм.

13. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛКУ

1. Основні аспекти розвитку профілактичного напрямку медицини.
2. Форми та методи профілактичного напрямку медицини.
3. Зв'язок профілактики з іншими галузями медицини. Гігієна як підгрунття профілактичної медицини.
4. Закони гігієни. Питання гігієни та профілактики в програмі ВООЗ "Здоров'я для всіх у XXI столітті". Основи законодавства України про охорону здоров'я та санітарно-епідеміологічне благополуччя населення.
5. Львівська школа гігієністів та її внесок у розвиток гігієнічної науки, профілактики і санітарної практики.
6. Структура та завдання центру контролю та профілактики хвороб.
7. Методи санітарно-гігієнічних досліджень.
8. Дія комплексу чинників навколишнього середовища на організм людини.
9. Основні принципи гігієнічного нормування.
10. Атмосфера як елемент біосфери та чинник здоров'я (структура, склад, властивості,

- можливі зрушення у стані здоров'я, захворювання).
11. Способи охорони атмосферного повітря від забруднень.
 12. Метеорологічні чинники як виробнича шкідливість.
 13. Зрушення в стані здоров'я та захворювання, зумовлені впливом метеочинників. Заходи профілактики.
 14. Санітарно-гігієнічне значення вуглекислого газу як показника антропогенного забруднення повітря приміщень. Методи визначення CO₂ в повітрі.
 15. Гігієнічне значення вентиляції приміщень. Кратність повітрообміну в приміщеннях, методика досліджень.
 16. Методи відбору проб повітря для гігієнічних досліджень, прилади.
 17. Фізичні чинники атмосфери та їх гігієнічне значення.
 18. Атмосферний тиск як виробнича шкідливість. Профілактика захворювань цивільного населення та військовослужбовців під час роботи, що пов'язана з впливом високого й низького атмосферного тиску.
 19. Мікроклімат приміщень та його гігієнічне значення. Класифікація мікроклімату.
 20. Гігієнічні основи оцінювання мікроклімату приміщень. Методика комплексного оцінювання впливу метеорологічних чинників на організм людини.
 21. Температура повітря, її гігієнічне значення, методика дослідження. Профілактика переохолодження та перегрівання організму.
 22. Вологість повітря, її гігієнічне значення, методика дослідження.
 23. Сонячна радіація та її гігієнічне значення. Профілактика теплового та сонячного ударів.
 24. Вплив ультрафіолетового та інфрачервоного випромінювання на організм. Профілактика захворювань під час роботи, що пов'язана з впливом ультрафіолетової та інфрачервоної радіації.
 25. Освітлення та здоров'я. Гігієнічні вимоги до освітлення. Методики визначення та оцінювання природного і штучного освітлення.
 26. Зрушення в стані здоров'я та захворювання, що виникають в умовах недостатнього освітлення. Профілактика міопії в дітей і підлітків.
 27. Клімат і здоров'я населення (визначення, класифікація, чинники, що формують та характеризують клімат, їхня гігієнічна характеристика).
 28. Акліматизація людини (види, чинники, що впливають на акліматизацію, гігієнічні рекомендації).
 29. Погода і здоров'я населення (визначення, класифікація, чинники, які формують і характеризують погоду, вплив на організм людини). Геліометеотропні реакції та їхня профілактика.
 30. Вода як чинник навколишнього середовища, її фізіологічне, гігієнічне, епідеміологічне та господарське значення.
 31. Водопостачання та здоров'я населення (характеристика джерел і систем водопостачання, гігієнічні вимоги до питної води). Заходи санітарної охорони водойм.
 32. Методи відбору проб води для хімічного і бактеріологічного дослідження, її консервування та транспортування.
 33. Органолептичні властивості води, методика дослідження.
 34. Бактеріологічні показники якості питної води.
 35. Твердість води, гігієнічне значення, методика визначення.
 36. Очищення води (види, методи, засоби та прийоми). Показники якості очищення води.
 37. Знезаражування води (методи, засоби, прийоми). Показники якості знезараження

- питної води.
38. Показники процесів самоочищення води у водоймах. Оцінювання якості води в польових умовах.
 39. Санітарне очищення населених місць і здоров'я населення. Гігієнічні принципи проведення та показники якості санітарного очищення.
 40. Гігієнічне значення ґрунту. Показники санітарного стану ґрунту.
 41. Заходи щодо санітарної охорони ґрунту. Профілактика захворювань, пов'язаних із забрудненням ґрунту мікробного та немікробного характеру.
 42. Урбанізація та проблеми охорони здоров'я.
 43. Гігієна планування та забудови населених місць Гігієнічне значення зелених насаджень.
 44. Гігієнічні вимоги до житла. Вплив житлових умов на стан здоров'я та працездатність людини.
 45. Гігієнічні принципи раціонального харчування. Показники адекватності та збалансованості харчування.
 46. Класифікація та гігієнічна характеристика основних харчових речовин. Фізіологічні норми потреби в основних харчових речовинах і енергії різних груп населення.
 47. Основні принципи проведення санітарної експертизи харчових продуктів. Харчові отруєння бактеріальної природи, заходи профілактики.
 48. Гігієнічні основи лікувально-дієтичного харчування. Класифікація харчових продуктів з урахуванням їхньої лікувальної дії.
 49. Методики відбору проб їжі для лабораторного дослідження.
 50. Охорона праці медичних працівників, профілактика професійної захворюваності.
 51. Психологічні та психогігієнічні проблеми безпеки та охорони праці медичних сестер.
 52. Класифікація виробничих шкідливостей. Система заходів з профілактики професійних захворювань та виробничого травматизму.
 53. Гігієнічні основи профілактики та реабілітації професійно-зумовленої патології.
 54. Класифікація основних видів і форм трудової діяльності. Гігієнічне оцінювання ступеня тяжкості та напруженості праці, методи дослідження.
 55. Наукова організація праці. Заходи боротьби зі втомою.
 56. Шум як виробнича і побутова шкідливість. Профілактика захворювань серед цивільного населення та військовослужбовців, робота яких пов'язана з впливом шуму.
 57. Вібрація як виробнича шкідливість. Профілактика захворювань населення під час роботи, яка пов'язана з впливом вібрації.
 58. Гігієнічне оцінювання електромагнітного та лазерного випромінювання. Організація заходів щодо профілактики шкідливого впливу НВЧ-поля.
 59. Пил як виробнича шкідливість. Профілактика пилової патології в умовах цивільної та військової праці.
 60. Гігієна сільськогосподарської праці. Професійні шкідливості. Зрушення в стані здоров'я та заходи щодо їх профілактики.
 61. Комплексне оцінювання стану здоров'я дітей і підлітків. Групи здоров'я.
 62. Методика вивчення захворюваності та функціонального стану організму дітей і підлітків.
 63. Фізичний розвиток як один з найважливіших критеріїв оцінювання стану здоров'я дітей і підлітків. Методики оцінювання фізичного розвитку.
 64. Гігієнічні основи навчально-виховного процесу.
 65. Гігієнічні вимоги до режиму дня дітей і підлітків. Психогігієнічні основи навчальної та

позашкільної діяльності.

66. Рухова активність та здоров'я дітей і підлітків. Гігієнічне оцінювання рухової активності учнів.
67. Акселерація фізичного розвитку дітей і підлітків як соціально-гігієнічна проблема.
68. Гігієнічні принципи лікарняного будівництва та створення оптимальних умов для перебування пацієнтів і роботи медичного персоналу.
69. Гігієнічні аспекти організації праці медичних працівників. Профілактика професійно зумовлених захворювань медичних сестер.
70. Гігієнічні вимоги до палатної секції та лікарняної палати. Методики визначення мікрокліматичних умов у палаті.
71. Гігієнічні вимоги до облаштування, обладнання та експлуатації різних відділень лікарні (приймального, терапевтичного, хірургічного, акушерсько-гінекологічного, дитячого тощо). Санітарно-протиепідемічний режим.
72. Основні заходи профілактики внутрішньолікарняних інфекцій.
73. Гігієнічні основи здорового способу життя. Чинники ризику та їхня профілактика.
74. Гігієнічні принципи загартовування. Методика проведення загартовувальних процедур.
75. Значення особистої гігієни в житті людини.

14. ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

Навчальна література:

1. Д.О. Ластков, І.В. Сергета, О.В. Швидкий та ін. Основи екології та профілактична медицина: підручник (ВНЗ I—III р. а.), Медицина, 2017 р. 472 с.
2. В. Г. Бардов, С.Т. Омельчук Н.В. Мережкін та ін. за заг. ред. В Г Бардова. Гігієна та екологія підручник - Вінниця: Нова Книга, 2020 р. 474 с.
3. Пашко К.О. Кашуба М.О., Лотоцька О.В. Гігієна та екологія – Укрмедкнига, 2022 р. 528 с
4. П.С. Бебешко, Ю.С. Скоробреха, О.П. Коріняк. Основи профілактичної медицини: Підручник для студентів ВМНЗ I - II рівнів акредитації - К.: ВСВ "Медицина", 2017 р. 248 с.
5. Михеєнко О.І. Основи раціонального та оздоровчого харчування, Університетська книга, 2023 р. 184с.

Додаткова література:

1. Кундієв Ю. І., Яворовський О.П., Шевченко А. М., Гігієна праці : підручник, Медицина, 2011 р. 904 с.
2. Зубар Н.М. Основи фізіології і гігієни харчування підручник, Центр учбової літератури, 2021 р. 336с.
3. К.В. Юрко, В.М. Козько, Г.О. Соломенник, Внутрішньолікарняні інфекції та інфекційний контроль: навчальний посібник, Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2020 р, 296 с.

Електронні ресурси:

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України <http://www.mepr.gov.ua>
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>
3. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rnbo.gov.ua/>
4. Постійне представництво України при ООН <http://ukraineun.org/>
5. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
6. Centers for diseases control and prevention www.cdc.gov
7. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/>

